

A gyermeki autonómia

Kövérné Toldi Zita

Százszorszép Óvoda

Monostori Vivien

Ispotály utcai Óvoda

Molnár Balázs

DE Gyermeknevelési és
Gyógypedagógiai Kar

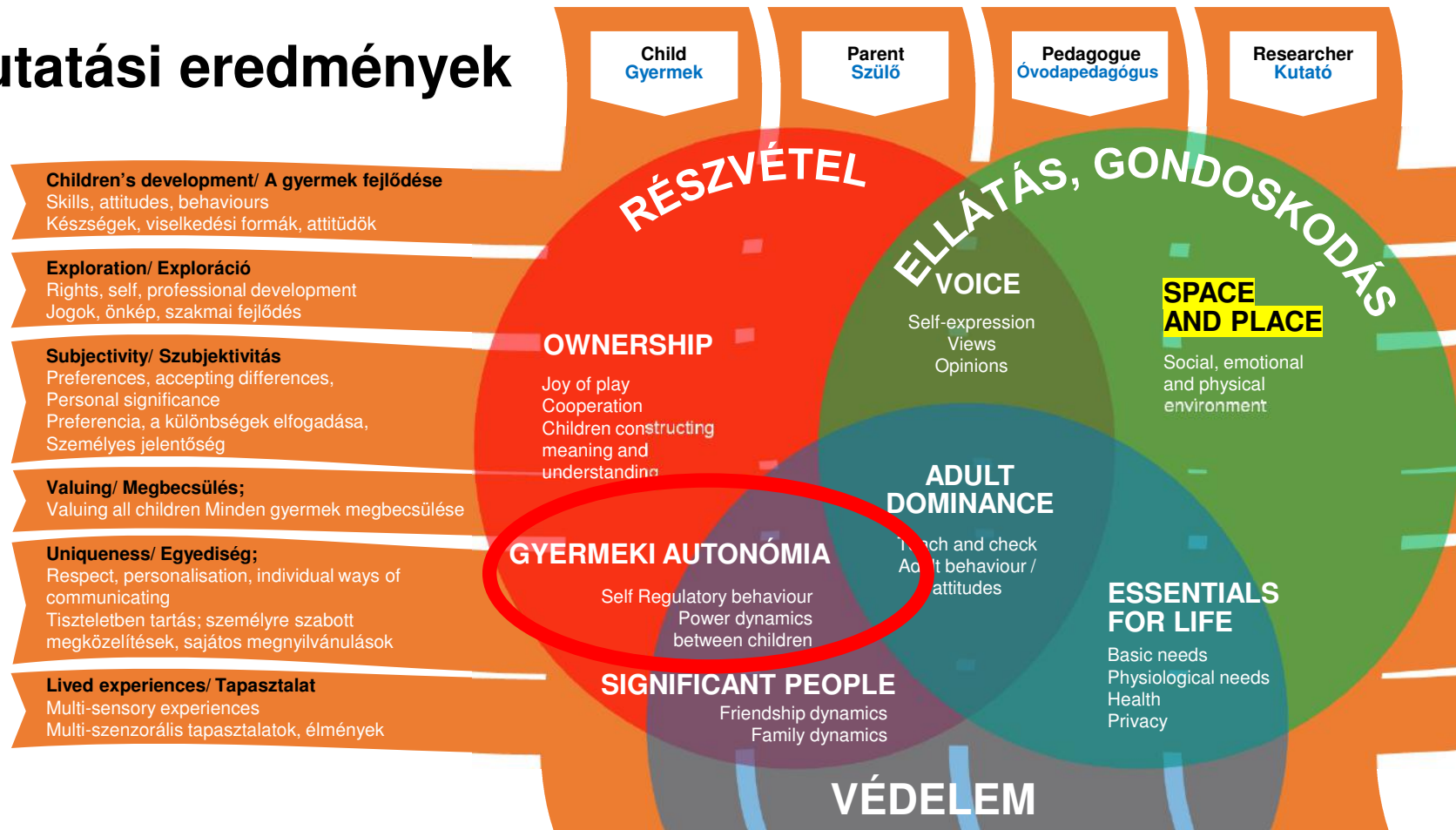
**DEBRECENI
EGYETEM**

Debreceni Egyetem
**Gyermeknevelési és
Gyógypedagógiai Kar**

A kutatási eredmények

Az autonómia fogalomköre

Autonómia: önállóság, önrendelkezés, függetlenség.

A gyermeki autonómia jellemzői:

1. A gyermekek dönthetnek, döntéseik alapján cselekedhetnek, ésszerű keretek között kockázatokat vállalhatnak. Önszabályozó módon létezhetnek.
2. Az érzéseiket és szükségleteiket szabadon kifejezhetik.

A gyermekek autonómiáját közvetlenül befolyásolhatja (erősítheti vagy gyengítheti):

1. a felnőttek magatartása,
2. a gyermekek közötti hatalmi viszonyok
3. a fizikai környezet jellemzői (pl. tér, eszközök).

**DEBRECENI
EGYETEM**

A gyermeki autonómia megjelenése a kutatásban („altémák”)

Jól működő önszabályozó viselkedésformák

1. Problémamegoldás (békésen, konstruktívan, megbeszélve)
2. Szükségletek tudatosítása, kifejezése (ez előfeltétele az autonóm cselekvésnek)
3. Bizalom kinyilvánítása
4. Szabálykövetés (pl. meglátják a logikát a szabályokban; ismerik és önként követik a már ismert szabályokat)

Hatalmi viszonyok megjelenése

1. Domináns gyermekek a csoportban (csoporthierarchia, magabiztosság, verbális agresszió, klikkek stb.)
2. Titoktartás (nem beszélünk valamiről a felnőtteknek, esetleg félrevezetjük őket)
3. Passzív vagy aktív ellenállás a felnőttekkel szemben (pl. rendbontás, kritika a felnőttel szemben stb.)

Az autonómia alapvető szükséglete és joga a gyermeknek

Erik Erikson pszichoszociális fejlődéstudományának alapjait, ha óvodáskorban sérül az **autonómia szükséglete** a gyermekben, akkor kételkedni fognak önmagukban (meg tudom-e csinálni), amely szégyennel párosulhat. Ez olyan megoldatlan krízist jelent, amely a gyermek egész életére kihatással lehet.

(1902-1994)

DEBRECENI
EGYETEM

Donald W. Winnicott azt hangsúlyozza, hogy az az „elég jó anya”, aki a csecsemő szükségleteit gyorsan és pontosan kielégíti, azonban ahogy a baba nő, úgy hagyja őt fokozatosan megküzdeni a nehézségekkel, **bátorítva az önállóságra**, biztosítva a hibázás lehetőségét is. Azzal, hogy már nincs mindig ott „ugrásra készen” a nevelő, elősegíti a gyermek külső valóságához való alkalmazkodását.

(1896-1971)

Kövérné Toldi Zita

Százszorszép Óvoda, Debrecen

Bevezetés

- Röviden az óvodánkról
- Bekapcsolódásom a kutatásba
- Nevelőtestület hozzáállása, szülők támogató attitűdje

(a 8 csoportból 5, ebből 2 csoportban mindkét óvodapedagógus)

- Kapcsolatfelvétel - kapcsolattartás - workshop

Előtanulmány

- Eszköztár kipróbálása
- Drámajáték: bábok, plüss állatok,
- Szerepjáték: riport, interjú, babaszobai tevékenység

Általam megfigyelt 1. téma: „Dínós játék”

Tapasztalatok, észrevételek

Fő tanulmány: „Repülős játék”

- Óvodai szinten: szabadjátékban a gyermeki jogok.
- Egy általam megfigyelt játék bemutatása: Repülős játék (a kezdeményezése gyermekek által történt).
- Reflexió

Néhány zárógondolat a gyermeki autonómiáról (1.)

- A gyermek autonómia iránti szükséglete - környezet iránti vágy felfedezése - sikerélmény
- Mihez van joga a gyermeknek?
- Óvodapedagógus feladata

Néhány zárógondolat a gyermeki autonómiáról (2.)

„Nem avatkozunk más ember életébe, nem erőszakoljuk rá magunkat, hanem mindenkit a saját szabadságához segítjük hozzá, mert minden ember egyedi és megismételhetetlen lehetősége a világnak.”

(Carl Rogers)

Monostori Vivien

Ispotály Utcai Óvoda, Debrecen

A kutatás kezdete

- Közös meeting az eszközhasználatról
- Gyermeki jogok
- Szülők tájékoztatása
- Csoport összetétele (a kutatás helyszíne: Százszorszép Óvoda)
4-5 éves gyermekek csoportja: 30 fős csoport (17 lány, 13 fiú)

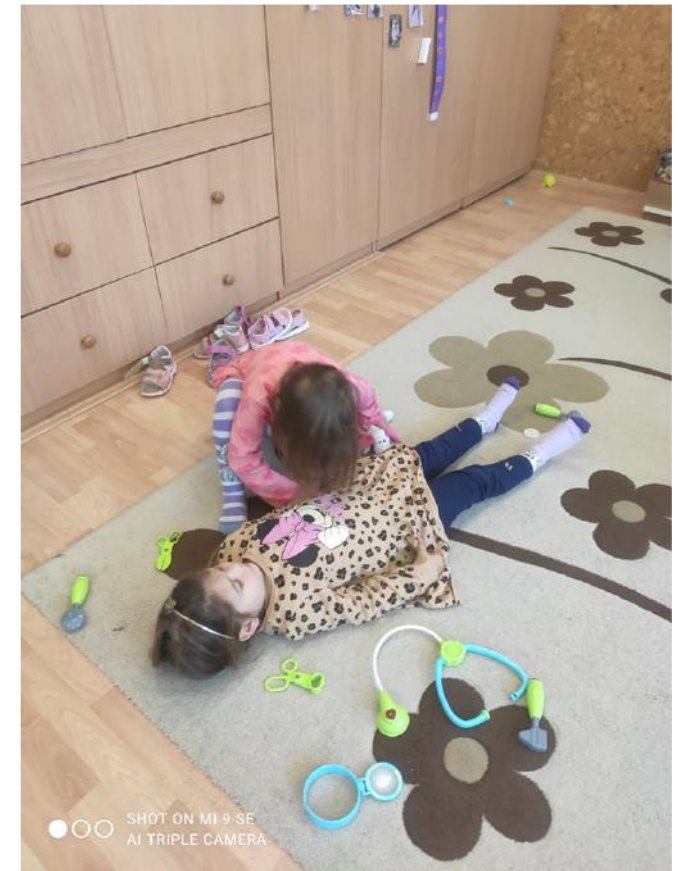
Előtanulmány

- Gyermeki rajzok
- Fényképek értelmezése
- Gyermekek által készített képek
 - *Gyermeki beleegyezés*
 - *Rövid instrukciók*
 - *Eszköz technikai megbeszélése*
 - *Fotók készítése*

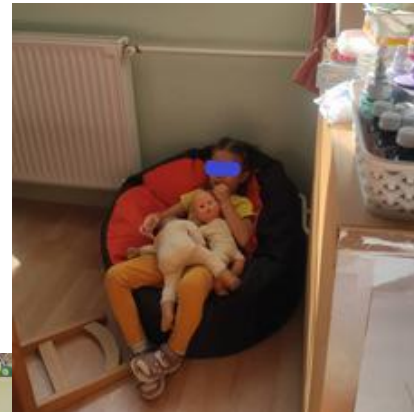
Fő tanulmány: „orvosos” szerepjáték

- Gyermeki igények tiszteletben tartása
- Szabad önkifejezés
- Csendes megfigyelő

Gyermei autonómia megvalósulása a csoportban

- Szabadjáték
- Tízórai, uzsonna
- Eszközök
- Pihenő sarok
- Kölcsönös bizalom
- Pedagógusi attitűd

Összefoglaló gondolatok, kérdések

1. Tudunk-e olyan partnerként tekinteni a gyermekre, akinek „szavazati joga” van az őt érintő kérdésekben? Milyen gyakran élünk ezzel a pedagógiai praxisunkban?
2. Odafigyelünk-e azokra a gyermekekre, akik háttérbe szorulnak, akiknek alacsony az érdekérvényesítő képességük? (pl. kezeljük-e a csoportdinamikai tényezőket, fejlesztjük-e az asszertív kommunikációt)
3. Hogyan tudjuk a szülők számára közvetíteni a gyermeki autonómia fontosságát, a gyermeki autonómia erősítésének lehetőségeit?
4. Mennyire tud egy nem autonóm pedagógus (akit külső, vélt vagy valós elvárások kötnek gúzsba) autonómiára nevelni?

**DEBRECENI
EGYETEM**

Köszönjük a figyelmet!

Kövérné Toldi Zita

Százszorszép Óvoda

Monostori Vivien

Ispotály utcai Óvoda

Molnár Balázs

DE Gyermeknevelési és
Gyógypedagógiai Kar